

LÄRARHANDLEDNING

En odödlig vänskap

av Cecilia Lidbeck

”Jojo får ett uppdrag. Hon ska vara sällskap till Cordelia, en intelligent och lite egensinnig flicka som inte har så många vänner som förstår sig på henne. Första besöket blir en prövning för Jojo, men hon får ändå godkänt. Bra betyg är viktigt för sådana som Jojo, androider som hyrs ut till krävande kunder. Kunder som vill ha mänsklig närvaro, men inte alltid behandlar androiderna på ett mänskligt vis. Vänskapen som växer fram mellan Jojo och Cordelia är inte artificiell, den är verklig, den är odödlig. Den räddar dom båda.

En odödlig vänskap är en hyperaktuell roman vars huvudpersoner och tematik stannar kvar hos läsaren. I en värld där mer och mer är artificiellt konstruerat, vad är egentligen äkta?”

En odödlig vänskap är en bok med flera intressanta teman. Den här lärarhandledningen lyfter upp dem och ger förslag på hur man kan jobba med läsningen.

Innan ni börjar läsa

Se på framsidan. Vad tror du det här är för bok? Vilken typ av berättelse är det?
Vad lägger du märke till på bilden?
Vilken tid tror du berättelsen utspelar sig i? Vilka ledtrådar finns det?
Vad tänker du om personerna på bilden, hur är de?

Läs baksidestexten.

Boken heter *En odödlig vänskap* och i baksidestexten kan man läsa att det handlar om Jojo som är en android. Vad betyder ordet "android"?
Har du hört talas om det förut? I vilka sammanhang?

Under läsningen

Här nedan följer mer specifika frågor och uppgifter till kapitlen. Läs kapitlet först, fundera på frågorna och uppgifterna sen.

Kapitel 1:

Början på en berättelse är alltid viktig. Hur är den här starten? Vad får du för känsla?
Vad händer?
Vad får vi veta?
Vilka är med i kapitlet?

Kapitel 2–3:

Nu blir det ett tidshopp. Var är vi nu, och vad händer?

Efter de här tre inledande kapitlen, vad vet du om berättaren Jojo?
Vem är hon?
Hur lever hon?

Vad gör hon?
Vilka har hon runt omkring sig?
Hur ser hon ut?

På sidan 10 säger Cordelias pappa "Du ser helt riktig ut!".
Märks det att Jojo inte är en riktig människa? Hur då?

Vad är androidernas uppdrag? Vad ska de göra? Vilka behov har människorna av en android?
Varför gör inte människorna de här sakerna själva, tror du?

I deras första möte, hur beter sig Cordelia och Jojo?
Vem är Cordelia? Hur är hon?
Jojo samlar in information, hur märks det?

Sidan 14: "Du kan kalla mig vad du vill."
Cordelia säger fel namn, och Jojo rättar henne inte. Varför inte? Varför säger hon att det inte är så viktigt med rätt namn? Hur reagerar Cordelia?

Jojo förlorar också med flit när de spelar. Varför?

Efter uppdragen får androiderna med sig en utvärdering. Vad får de betyg på?

Hur känner sig Jojo när hon lämnar Cordelia första gången? Hon säger att det är något som skaver. Vad tror du det är?

Vad skulle du ge för betyg till Jojo?

Jojos närmaste androider och vänner är Jacks och Briam.
Vad brukar de få för uppdrag? Vad tycker de om det? Hur är deras betyg?

Jojo tröstar Briam med att "Ingen är lika bra på parader och folksamlingar!" som han.
Vad behöver man vara bra på för att lyckas i parader och folksamlingar?

Kapitel 4:

"Hur känns det att vara en android?"
"Hur känns det att vara en människa?"
Vad skulle du svara på den frågan? Går det att beskriva något som man alltid har varit?

Hur känner sig Jojo?

Jojo säger att det känns som att någon gjort en miss i hennes kod. Vad är missen?
Vad är de programmerade att bli?

Sidan 25: Om man får under 40 poäng i snitt på utvärderingarna leder det till avveckling.
Vad betyder det?

Jojo tänker att Briam är felkonstruerad. Hur då? Vad gör han för fel?

Kapitel 5:

Jojos andra besök hos Cordelia. Hur har de det? Vad gör de?
Varför tror du att Cordelia bett om Jojo igen?
Hur är Cordelia?
Vad tänker du om Cordelias resonemang om att vara trevlig versus omtyckt?

Det hintas om att trädgården ska bort. Varför blir de så ledsna för det?

Kapitel 6:

Sidan 40: "Hem. Familj. Ett eget hus med en egen soffa att sträcka ut sig i efter en lång arbetsdag. En människa att kalla sin som tyckte att man var bäst i världen även när man gjort ett misstag på jobbet eller glömt att köpa hem smör. Så förunderligt, så utomordentligt märkligt."
Jojo tänker det här. Vad säger det om hennes liv och tillvaro?

Kapitel 7:

Jojo blir inhyrd hos Cordelia för en weekendresa.
De pratar om hur betalningen går till. Vem får pengarna för att androiderna jobbar?

Kapitel 8:

Vi får veta att Cordelia är kräsen. Hennes föräldrar berättat att skolkamrater inte intresserar henne, och någon riktig vän har hon aldrig haft. Men hon gillar Jojo.
Pappan säger att de är en mycket lyckad matchning.
Är Jojo, som en android, samma sak som en riktig vän?

Sidan 50: "Du ser så verklig ut."

Det är meningen att androiderna ska se verkliga ut. Jojo säger att det aldrig hade funkat annars. Varför, tror du?

Hur såg androiderna ut förr?

Vad blir obehagligt med *nästan* verklig?

Cordelia frågar om Jojo blir ledsen ibland för att hon inte är riktig.

Vad svarar Jojo?

Håller du med henne?

Sidan 53: En milstolpe, Jojo ber om att kallas för sitt riktiga namn och inte konstiga påhitt. På vilka sätt är det viktigt?

Kapitel 9:

Jojo kommer hem och trädgården håller på att förstöras och tas bort. Briam är väldigt upprörd. Varför?

Hur hanteras han?

Vad kommer de att sakna med trädgården?

Vad ska den bli istället?

Kapitel 10:

Det är en regel att androiderna måste ta sina uppdragsgivare i hand. Varför? Vad ska handslaget visa?

För vems skull är det viktigt att se att man hyrt en android?

Hur går det för Briam efter protesten mot trädgården?

Kapitel 11:

Höst och justeringsperiod. Vad är det? Hur gör man?

Vad har Jojo fått justerat förut?

Jacks har också blivit justerad.

Hur är det för Briam?

Kapitel 12:

Jojo tillbringar ännu mer tid med Cordelia, och känner sig mer avslappnad.

Vad gör de? Hur umgås de? Vad hjälper Jojo henne med?

Tycker du att de umgås på ungefär samma sätt som du och dina kompisar, eller är

det någon skillnad?

Cordelia vill göra en vänskapspakt. Hur går den till? Hur går det?

Kapitel 13:

Androiderna delas in i tre olika klasser, X, Y och Z. Premium, mellan, budget.

Hur går indelningen till? Varför hamnar man i sin respektive klass?

Vad blir Jojo? Jacks? Briam?

Hur märks den nya indelningen där de bor?

Finns det något liknande i vår värld?

Hur märks förändringen och den nya indelningen för Briam?

Kapitel 14:

Cordelia och Jojo spår varandra. Vilka olika typer av framtid ser de?

Jojo är lycklig efter den dagen. Vad går så bra?

Kapitel 15:

Jojo får ett nytt uppdrag hos ett par vars barn har dött för några år sen. Vad ska hon göra hos dem?

Jojo får byta kläder när hon kommer dit. Vad har hon på sig?

De kommer också att kalla henne ett annat namn, Elsie. Vem är Elsie?

Hur går den första träffen? Vad gör de?

Hur beter sig paret?

Vad tycker du om det här uppdraget?

Kapitel 16:

Jojo får återvända som Elsie, men hon förlorar sitt uppdrag hos Cordelia. Varför? Får hon någon förklaring?

Kapitel 17:

Hur påverkas Jojo av att inte få träffa Cordelia mer? Android påverkan? Mänsklig?

En av premium X-tjejerna berättar att hon fått långtidsuppdrag hos Cordelia.

Varför? Vad vill föräldrarna?
Vad tycker flickan om sitt uppdrag?
Gillar hon Cordelia?
Vad får vi veta om Briam i det här kapitlet?

Kapitel 18:

De pratar om en utveckling av androider, och att en ny generation är på väg. De ska vara konstruerade för att i varje ögonblick kunna avläsa exakt vad som förväntas av dem. De kommer inte att ha några känslor, utan vara helt nollställda. Över en natt skulle såna som Jojo och hennes vänner bli överflödiga och avvecklade, oavsett poäng och prestationsförmåga.
Är det här något du tror skulle kunna hända på riktigt?

För Jojo och hennes likar är sömnfasen nödvändig för dataoptimering.
Hur är det för oss riktiga människor?
Varför behöver vi sömn?

Jojo fortsätter hos Diana och Carl. Hur går det? Vad får hon göra?
Hur märks det att Jojo ändå inte är den riktiga Elsie?

Kapitel 19:

Jojo blir långtidsuthyrd till Diana och Carl. Vad betyder det?
Är Jojo glad för sitt fina uppdrag, eller hur känner hon sig?
Hur går det för Briam?

Hur blev Jojo, Jacks och Briam vänner?

Kapitel 20:

Här kommer en till milstolpe, Diana och Carl vill att Jojo ska kalla dem mamma och pappa.
Hur känns det?
Varför är det så nervöst när Jojo föreslår att de ska gå ut?
Vad kan man läsa mellan raderna här om vad som kanske har hänt deras barn?

Kapitel 21:

”Människan var en konstig art. Mäktig men samtidigt otroligt ömtålig och helt omöjlig att förstå sig på.”

Det här tänker Jojo om människoarten, men också att hon trots de här bristerna hade gett vad som helst för att få tillhöra den.

På sidan 123, vad säger androiderna när de pratar om människornas liv?

Kapitel 22:

Jojo blir inhyrd till ett misslyckat födelsedagskalas.

Vad gör det misslyckat?

Vad tänker du om att hyra in androider till en sån grej?

Skulle det gå att få till ett lika bra kalas om barnet hade haft flera riktiga, mänskliga vänner?

Varför blir de andra föräldrarna så upprörda när det är en ”robotfest”?

När Jojo väntar på taxin hem händer något stort. Hon får syn på Cordelia på gatan.

Hur blir deras möte? Hur reagerar Cordelia?

Vad gör de?

Kapitel 23–24:

Hur förändras Jojos liv efter hon träffat Cordelia första gången?

Jojo har ett uppdrag tillsammans med Briam och Jacks.

Hur går det?

Gör Briam något fel? Tycker du att han är jobbig?

Vilka poäng får de?

Kapitel 25:

Jojo kommer till Diana och Carl och det är visst Elsie's födelsedag.

Hur blir den dagen?

Vad får Jojo göra?

Hur känner hon sig när hon åker hem därifrån?

Varför blir hon så ledsen för att hon måste ta av sig Elsie's halsband?

Kapitel 26–27:

Annie blir avvecklad, och Briam kommer inte tillbaka.

Vad har hänt honom?

Vad får vi veta om dagen med pojken som hade ett insektshotell? Vad var hela syftet med den dagen?

Kapitel 28:

Det är första gången någon som Jojo står nära blir avvecklad.

Hur reagerar hon?

Samtidigt måste hon jobba på, och har sin dag hos Diana och Carl. Hur blir den dagen?

Varför vill inte Diana hålla handen?

Hur slutar deras utflykt?

Varför tror du att Jojo springer efter Cordelia? Jojo brukar ju vara så duktig och vilja göra allt rätt, men nu struntar hon i det. Varför?

Kapitel 29:

Vad blir fortsättningen på Jojos uppror?

Vad händer när hon kommer hem igen?

Kapitel 31:

Hur är livet som en nedklassad Z för Jojo?

De uppdragen ska ju vara enkla, men vad gör dem svåra?

Hon möter också Diana och Carl en dag. Vad har hänt för dem?

Kapitel 32–33:

Jojos uppdrag är i en park. Vem väntar där?

Vad får Jojo för presenter?

Vad är ett övertag?

Kapitel 34–35:

Hur blir Jojos liv efter övertaget?

Hur har hon och Cordelia levt? Vad har de gjort?

Hur har Jojo åldrats som evig tolvåring? Är hon i samma tipptoppskick som vanligt

eller märks åldern på något sätt?

Hur har de nya androiderna utvecklats under tiden?

Hur är slutet?

Vad ska hända med Jojo när Cordelia dör?

Tycker du att det känns som ett hoppfullt slut?

Efter läsning

Diskutera eller skriv om dessa frågor.

Vad tycker du om berättelsen?

Vad gillar du i den? Fanns det saker du inte gillade? Berätta och förklara.

Vilka händelser tycker du var extra viktiga? Förklara.

Har du lärt dig något av att läsa boken? Vad?

Vilka passar den här boken för? Varför?

I den här boken är det ju Jojo som är vår berättarröst och som vi får se allt igenom.

Märks det i berättelsen att hon är en android, eller tänker du på henne som en vanlig människa?

Leta upp exempel ur boken för din åsikt.

Androiderna ska ju vara *väldigt* lika människor för att lyckas. Är Jojo det?

Vilken genre tycker du man kan säga att *En odödlig vänskap* är?

Tycker du att man kan läsa den här boken som en varning om vad som kan hända i framtiden, eller är det bara en fantasi? Förklara och utveckla.

Fördjupningsfrågor att diskutera eller skriva om

Vad skulle du vilja att robotar i samhället användes till? Vilka uppgifter?

Undersök vilka robotar som finns idag. Har de liknande uppgifter som Jojo?

När och varför har vi behov av robotar? Varför räcker det inte med oss människor?

Briam är kanske felkonstruerad, och det är därför han inte lyckas så bra på sina uppdrag.

Kan man tänka så här om riktiga människor? Kan vi säga att en del av oss är felkonstruerade för att vi till exempel är allergiska eller fysiskt svagare än andra?

Är det ens en felkonstruktion att inte alla är perfekta i allt de gör?

Vore det bättre om alla var lika bra på allt, betedde sig likadant, och hade likadana fysiska förmågor? Eller är det tvärtom en poäng att vi är så olika?

Resonera kring det här.

Finns det något *du* skulle behöva en justering för? Vad och varför?

Diana och Carl hyr in Jojo för att de sörjer och saknar sin döda dotter. Jojo får ta på sig Elsie kläder när hon kommer dit, och de kallar henne för Elsie.

Vad tycker du om det?

Är det ett okej uppdrag, eller har det gått över gränsen?

När Jojo hyrs in till en pojke som inte har så många vänner att bjuda på sitt födelsedagskalas blir de riktiga människorna som är inbjudna upprörda. Är det här samma sak som att försöka ersätta en saknad människa, som hos Diana och Carl, eller är det någon skillnad?

Resonera kring vad som är knepigt med en "robotfest".

I kapitel 6 tänker Jojo hon gillar att vara 12 år, men avundas 14-åringar. Androider åldras inte, de är samma ålder hela tiden.

Vilken ålder skulle du välja om du skulle leva ett helt liv med den? Varför just den åldern?

Se på framsidan igen. Nu när du har läst hela boken, tänker du annorlunda om den än innan du började?

Omslagsbilden är gjord med AI. Märks det? Hur?

Varför tror du förlaget ville ha en AI-bild, där det syns att det är AI?

Framsidor är jätteviktiga för att ge info till läsare. Plocka fram ett par böcker ur andra genrer och jämför. Ta till exempel en deckare och en bok i en helt annan genre.

Hur ser framsidan ut? Vad är det för bilder på dem? Vilka färger? Vilken känsla? Vad tror man att de böckerna ska handla om?

Ta en bok som ni redan har läst i klassen, eller låt eleverna välja en bok de har läst själva. Titta på den. Vilken typ av berättelse är det? Hur syns det?

Du som har läst, försök förklara varför framsidan ser ut just så. Hur hänger den ihop med innehållet?

Vi får aldrig några årtal i berättelsen. När tror du att den här historien utspelar sig?

Försök hitta ledtrådar till när det skulle kunna vara. Tänk på sånt som hur deras samhälle är, vad de har för teknik, vad de gör.

Skriuuppgifter

Skriv om första gången Jojo kommer hem till Cordelia på uppdrag, men gör det ur Cordelias berättarperspektiv. Hur upplever hon den dagen, vad tänker och känner hon?

Tänk igenom vilken typ av android som skulle behövas i samhället just nu, och

berätta om den. Vad skulle den göra? Hur skulle den vara? Vilka förmågor, vilken ålder, utseende?

Briam och Jojo pratar om de framtida androiderna som kanske är under utveckling. De kan samla in väldigt mycket information på kort tid, de kommer att vara nollställda på känslor, kan jobba dygnet runt. Fundera på vad som är bra eller dåligt med såna androider, och skriv om dina tankar.

Vad är bra med att inte alla människor är lika kompletta och perfekta som framtidens androider? Finns det en faktisk poäng med att vi alla är olika och har olika förmågor, eller vore det bättre om vi alla var nästan likadana? Fundera och skriv ner dina tankar.

Barnradions bokpris

En odödlig vänskap vann Barnradions bokpris 2025.

Länk till diskussionen om den.

<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/bok-5-en-ododlig-vanskap-av-cecilia-lidbeck>

Och här är samtalet där vinnaren röstas fram.

<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/final-vem-vinner-barnradions-bokpris-2025>

Lyssna och se om du håller med juryn!